

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Manifestacijski shod za slov. vseučilišče v Kranju

ki je bil dne 20. t. m. v dvorani hotela »Nova pošta« v Kranju, je bil resna in odločna manifestacija za eno najvažnejših naših narodnih zahtev. Udeležili so se ga: prav lep venec naših narodnih dam in vsi oni krogi našega mesta, katerim je resno mar za kulturni in gospodarski razvoj ter za politično ojačenje našega naroda.

Shod je otvoril g. dež. poslanec Ciril Pirč in predlagal, naj se voli predsednikom g. dr. Valentin Štempihar, kar je bilo soglasno sprejeto. Predsednik je pozdravil vse navzoče in posebno dame, ki so v obilnem številu počastile shod in je nadaljeval približno takole: Cenjena gospoda! Grški bogovi so uredili svetovno vladno tako, da so pred krepost postavili snov. A ti bogovi so imeli še neko posebno lastnost, da so bili zelo zavistni. Če se je kdo po izvenrednem trudu dokopal do velikih uspehov, zavidali so ga bogovi in vrgli zopet v nič nazaj. Kakor grški bogovi s svojimi verniki, tako slično postopajo avstrijski ministri s Slovani in posebno s Slovenci. Četudi imamo v zakonu zagotovljeno popolnoma enakopravnost z drugimi narodi, popolnoma enakopravnost v službah, v uradih, moramo se v praksi boriti za vsako slovensko besedo, za vsak napis, za vsak poštni pečat. In kar smo si priborili, tega se ne moremo veseliti. Kar nam en minister da, nam drugi hoče vzeti, ali vsaj vtajiti. Med enakopravnost spada v prvi vrsti šolstvo, šolstvo do najvišje stopinje, do visoke šole. Te nam nočejo dati. Potreba je, da to vprašanje pride na dnevni red, in da na dnevnem redu ostane. V ta namen, da prispevamo po svojih skromnih močeh k temu stremljenju, smo Vas sklicali na današnji shod in v ta namen dam besedo g. medicincu Mirkotu Černiču, stud. med. z Dunaja. Ker nam ni mogoče tu navesti izbornega govora g. Černiča v celoti, se moramo zadovoljiti s tem, da podamo samo glavne misli in izvajanja zares duhovitega in navdušenega govornika.

Zahteva po slovenski univerzi je bila zadnja leta nekako utihnula. Zdelo se je, kakor da smo se Slovenci nekako udali v svojo usodo in sklenili voljno prenašati vse krivice. Kar je krvavo posvetil v to navidezno mrtvilo usodni 20. september 1908 in nam prinesel spoznanje. Spoznali smo, da nas sovraži vse od zadnjega ptujskega pobalina pa gori do mož, ki sede na ministrskih sedežih, da bi nas najraje vtopili v žlici vode. A po 20. sept. je prišlo spoznanje, ki mu je slovenska mučeniška kri pokropila pot in so mu cesarske puške pokale v pozdrav. Tedaj smo sklenili Slovenci, da moramo začeti novo življenje, da bodi konec naši suženjski ponižnosti. Krvava septembrska noč bodi razdobje med suženjsko preteklostjo in lepšo bodočnostjo. In tedaj smo se zopet spomnili, da nimamo lastne visoke šole; vatala je v nas zopet zahteva po njej. To zahtevo pa so podprli in podžgali uspehi, ki so jih na tem polju dosegli Italijani. Zgodilo se je, da so italijanski revolverji, ki so pokali v avli dunajskega vseučilišča, preskrbeli Italijanom vladno predlogo o ustanovitvi italijanske pravne fakultete. Vlada je pokazala nenemškemu narodu pot, po kateri morejo doseči svoje pravice. Že se je razpravljalo tudi med slovenskimi visokošolci vprašanje, ali naj nastopimo tudi mi isto pot in se poslužimo

revolverjev ali ne. Za sedaj je to vprašanje med nami še odprto. Vlada se je udala italijanski zahtevi pod utisom onih strelcev, a še bolj valed pritiska tuje, italijanske vlade v Rimu, ki se je bila zavzela za avstrijske Italijane. Zanimivo je, kako je naša vlada utemeljila svojo predlogo za italijansko pravno fakulteto. Navajala je za to razloge, ki bi morali biti še veliko bolj merodajni zanj, glede naše zahteve po slovenski visoki šoli, a navedla je tudi take, ki so popolnoma neosnovani in ničevi. Prav krasno po osvetljuje omenjena vladna predloga pravičnost avstrijske vlade. Vseh Italijanov v Avstriji je približno 700 tisoč — in ti naj dobe svojo pravno fakulteto; nas Slovencev pa je pol drugi milijon, in vseh Jugoslovancev v Avstriji dva in pol milijona — a vsi skupaj naj ne dobimo nič. Nemcev je 8 milijonov in ti imajo 14 visokih šol. V primeri z Nemci bi morali imeti avstrijski Jugoslovani najmanj štiri, v primeri z Italijani pa najmanj tri visoke šole, a nam se ne da nič. Ali ne zavre človeku kri v žilah, ko pomisli toliko krivico?

Naša zahteva po slovenski visoki šoli je opravičena v vsakem oziru. Ako v kulturnem razvoju napredujejo vsi narodi, zakaj bi ne smeli tudi mi? Mi potrebujemo s svojega narodnega stališča izšolanih narodnih voditeljev, potrebujemo slovenskih uradnikov, zdravnikov, profesorjev. Mi zahtevamo poslovenjenje državnih uradov na našem ozemlju, a vsa naša prizadevanja v tem oziru bodo brezuspešna, dokler nimamo svojega v narodnem duhu vzgojenega uradniškega materiala. Tega pa danes imeti ne moremo, ker so razmere na avstrijskih vseučiliščih take, da nas takorekoč ubijajo; vrste slovenskih dijakov se naravnost decimirajo.

Konec prih.

Nov davek za kmeta ali socialno zavarovanje.

Dalje.

Kmečki pomiselki.

Kakor hitro se je kmečko ljudstvo seznanilo z nameravano postavbo, jelo je ugovarjati kar splošno, in sicer po celi deželi tej nakani. Z neznansko hitrostjo se je jela širiti nezadovoljnost med kmečkim prebivalstvom proti svojim zastopnikom-poslancem.

Na nekaterih shodih so zelo odločno ugovarjali poslancem, ki so priporočali ta načrt.

Drugod so kmetje sami sklicali shode, na katerih so se prav odločno izrekli proti tej nameri.

Poslali so poslancem ogorčeno odločne resolucije in jim grozili, da jih v prihodnje več ne volijo.

Glavni pomislili kmetov so bili:

1. Za kmeta-posesnika, posebno takega, ki je zadolžen, bi bila ta vplačevanja prevelika. Že znesek 1 K je nekaj, vendar, da bi kmet plačeval za sebe, svojo ženo, svoje sinove in hčere, hlapce in dekle, bi nikakor ne mogel shajati in plačevati.

2. V poštev pridejo ravno radi plačevanja slabe letine, nesreče v hlevu, svinjaki, povodnji, toča, suša, moča i. t. d. i. t. d., da sploh ni zmogel plačevati niti najmanjših zneskov. Kdor pozna žalosten položaj naših kmetov, socialne in družinske razmere kmeta nasproti drugim stanovom, mu mora v tem popolnoma prav dati.

3. On ve dobro, da kljub ugovorom prijateljev socialnega zavarovanja, penziona ne bi bil deležen, ako bi zamudil kak rok plačevanja, ali bi bil pa prisiljen, na vsak način takoj poravnati zamujeni in zaostali plačilni rok. Ima prav, da ne zaupa ne vladi, ne gospodi.

4. Da bi to zavarovanje pridrževalo posle in delavce na kmetih, ni verjetno, že valed točke, ki določa, da je zavarovanja deležen tudi oni, ki gre v tujino, samo da vplačuje doneske in izpolni nekatere zahtevane pogoje.

Slejkakorprej bode šel vsakdo prosto za boljšim zaslužkom in boljšim kruhom.

5. Za primeroma velika vplačila, posebno še od strani države vplačane zneske, bi prejel po 65. letu razmeroma prav majhne letne zneske ali premije. Za božjo voljo, z 267 K naj se kdo letno živi! Na to ne bode mislil nihče, kdor ima zdrave možgane.

6. Koliko pa je kmetov, ki dočakajo starost 65 let? Valed napornega vednega dela na kmetiji, valed večnih skrbi za življenje in obstanek, valed silnega truda in velikanških naporov so res prav redke izjeme, ki dočakajo starost 65 let.

7. Koliko nepotrebnih uradov in kancelij bi bilo treba, da bi ves nameravani aparat dobro funkcioniral, koliko nastajalcev in uradnikov, kar gotovo kmetu že iz stanovskih ozirrov ne more biti po godu. Kancelija, do katere ima kmet najmanj zaupanja, bi zopet mnogo pridobila.

Vsak kmet, ki se je zavedel kolikortoliko vseh teh pomislekov, je moral postati v resnici nevoljen in se obrniti z gnevom proti stranki, ki je tako zavarovanje usiljevala, in to so bili uprav kranjski klerikalci.

Strah pri klerikalnih generalih.

Samoposebi umevno, da jih je začel, ko so zavohali in zanjehali klerikalni generali odpor kmeta in tako tehtne pomislili proti socialnemu zavarovanju, izpreletavati strah, kaj bode za njih prihodnost. Vedo prav dobro, da zanjejo svojo osebno korist in polnijo svoje močnjčke valed tega, ker so zanesli med kmeta razpor strankarstva. Kakor hitro premine to strankarstvo med našimi, sicer vsega spoštovanja vrednimi ljudmi, takrat osebnemu koristolovstvu in pohlepnosti posteno odklenka.

Padel bode ta sistem, padli ti ljudje, katerim so danes mar samo korita, napolnjena s kmečkimi žulji in kmečko žilavostjo in pridnostjo.

Kakor že rečeno, obhajal jih je silen strah, ker so bili tako odkritosrčni in so objavili v »Domoljubu« vse to, kar se misli napraviti s tem zavarovanjem. Bili so tako naivni in otročji, da so mislili, kako se silno prikupijo volilcem, kmetom, kar g. dr. Krek nič ne taji, ako pomagajo uresničiti in upeljati nov davek.

Po pogovoru: človek obrača, bog obrne, storil se je tukaj korenit preobrat.

Treba se je bilo izviti iz zagate, izvoziti jo iz zadrege, v katero so zašli klerikalni generali.

Vseslovenski, stanovski kmečki shod naj bi izpeljal nesrečne klerikalne generale in poslance iz zadrege, v katero so zašli, tako kakor svetopisemski Jozve Izraelce iz puščave v obljubljeni deželo.

Ker so videli, da se kmečko ljudstvo kar trumoma obrača od teh nesrečnih klerikalnih politikarjev, so sklenili takoj sklicati v Ljubljano vse-

kmečki shod, češ, tam kmetom nasujemo peska v oči in nam bodo še »živio« kričali. Mislili so, da bode zgovorni in klepetavi poslanec dr. Krek preslepil vse kmete, da mu bodo peli še hvalo, ker je hotel upeljati novo breme — nov neznošen davek.

Vabili in vabili so, pisali in pisali tako za shod, ki naj bi se vršil dne 31. januarja 1909 v Ljubljani, da se je oglasilo iz cele dežele toliko kmetov, da se jih je končno Ljubljana zbala. Klerikanci so rekli: ne, preveč jih bode; zato so shod omejili samo na dvoje okrajnih glavarstev; kljub temu smemo reči, da je bila prav častno zastopana vsa kranjska dežela.

Konec prih.

Shod zaupnikov narodno-napredne stranke.

Konec.

Glede na shode namenja, da so dogodki 20. septembra, imenovanje Belarjevo in vseučiliško vprašanje gotovo bili povod, da se prirede shodi po vsej deželi. Vodstvo je razposlalo pismene pozive, da naj bi se priredili shodi, a ta poziv ni imel pravega vspeha, kajti priredilo se je pet ali šest shodov, kjer so ravno najvdušnejši naši pristaši, drugod pa je naš poziv zadel na gluha ušesa. Stvar torej ni lahka.

Najvažnejše vprašanje pa je nameščenje stalnega tajnika, kateremu je treba dati tako plačo, da mu je ž njo zagotovljena eksistenca, ki ne bo le opravljal pisarniških poslov za kakih par mesecev, temveč bo tudi sicer dejansko pomagal vodstvu izvrševati strankin program. Vsekako pa je potem treba fonda, iz katerega bi se plačeval tajnik, in gotovo je stvar politične organizacije, da poskrbi za ta fond.

Govorilo se je tudi o slovenskem vseučiliškem vprašanju. Dr. Švigelj je bil mnenja, da je sedaj ugodna prilika, da se doseže rešitev tega vprašanja, če ves naš narod dosledno zahteva rešitve. Pripomniti je treba, da se je na stotine resolucij in peticij vpslalo v tej zadevi na ministrstvo, gotovo par centov, ali pravega vspeha pa le ni bilo. Pač pa se je nadejati, da se v državnem zboru doseže sedaj uresničenje teh naših želja. Boljše prilike ni bilo, kakor je sedaj. Seveda pa je naš položaj ves drugačen, kakor pa je položaj Italijanov, katerim je pomogla italijanska vlada, kateri se je pridružila celo nemška. Če Jugoslovani ostanemo dosledno na stališču, katero zavzemamo sedaj in če ne bodo kake druge koristi vplivale na to, da se izpremeni to stališče, potem je gotovo, da priborimo ustanovitvi slovenskega vseučilišča pravno zagotovitev.

Glede na jezikovno vprašanje vemo, da bi bila stvar za nas izgubljena, če se reši jezikovno vprašanje sedaj edino za Čehe. Zato zavzemamo odločno stališče, da ne pripustimo rešitve tega vprašanja samo za Čehe. Jaz bom odločno vztrajal na tem stališču, za katero se enako zavzemajo tudi nekateri drugi odlični člani naše državnozbornske delegacije.

G. Ribnikar je izvajal iz načelnega nezadovoljstva, da smo nekdanj mi vladali v deželnem zboru. Narodno-napredna stranka ni bila nikdar v večini, vedno v manjšini. Le v oni neprijetni zvezi je upatam odločevala, ali sedaj je stranka svobodna, navezana niti na eno, niti na drugo stran in izkoristiti je sedaj treba ta položaj. Pri prihodnjih volitvah moramo biti pripravljeni na to, da bo morala iskati klerikalna stranka zaslombe pri nas in tedaj bo prilika, da izkoristimo položaj.

Rad pritrjujem besedam dr. Tavčarja, ki je rekel, da je treba složnega nastopanja v vseh vprašanjih. Pri klerikalcih vlada le ena volja, volja enega. Če se bo pa uveljavlalo pri nas načelno nasprotstvo, načelna nezadovoljnost, potem ne dosežemo nikdar takega soglasja. Obveščati mora načelo, da veže vsakega, kar sklone večina! (Odobranje!) Mogoče je, da večina sklone tudi kaj slabega, ali vsak se mora zavzemati za edinstvo in disciplino, in to tudi v onih organih, ki zastopajo javno mnenje. Sedaj se je kazalo veliko nesoglasje v listih, ki zastopajo našo stvar. Vsak izmed nas daj sam sebi trdno obljubo, da se pokorava sklepom večine do najskrajnejših konsekvenc. Stranka mora biti kakor sekta, ki kakor na sektine dogme prisega na sklepe večine. Če se to izvrši, potem je napredek naši stranki zagotovljen. (Odobranje.)

Na to pripomni še g. Ribnikar formalno, da ni principijelni nezadovoljež, pač pa da je zato, da se na shodih, kjer je treba, pojasni vzrok nezadovoljnosti, da izostanejo potem razočaranja. Poročilo župana Hribarja se sprejme potem soglasno, kakor se sprejme tudi v obliki resolucije izražene želje notarja Pegana in doktorja Šviglja v zadevi ustanovitve politične organizacije, prirejanja shodov po celi deželi, ter predlog dr. Žerjaya na nameščenje stalnega tajnika in pobiranje strankinega davka.

Nato so se izvršile volitve odbora zaupnih mož, ki so izvolili izvrševalni odbor. Organizacijski statut stranke se je izpremenil v toliko,

da vstopijo v odbor načelniki vseh političnih organizacij, oziroma njihovi namestniki.

S kratko zahvalo udeležnikom je nato predsednik župan Hribar zaključil shod, želeč, da bi storjeni sklepi obrodili najboljših vspehov.

Gospodarski del.

Strojne zadruge.

II.

Pravila

Strojne zadruge v Zg. Brniku pri Cerkljah na Gorenjskem

registrovane zadruge z omejeno zavezo.

Tvrdba, sedež in namen zadruge.

§ 1.

Tvrdba zadruga se glasi: Strojna zadruga v Zg. Brniku pri Cerkljah na Gorenjskem, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Zadruga ima svoj sedež v Zg. Brniku.

§ 2.

Namen zadruga je, pospeševati gospodarstvo svojih članov potom skupnega nakupa strojev in skupne porabe istih v kmečkem gospodarstvu proti primerni odškodnini.

Zadružna denarna sredstva.

§ 3.

Denarna sredstva, ki služijo zadrugi v dosego njenega namena so:

1. Zadružni deleži,
2. zadružna izposojila,
3. rezervni zaklad,
4. posebne rezerve,
5. vpisnine in drugi prispevki,
6. odškodnine za uporabo strojev,
7. podpore.

Zadružni deleži.

§ 4.

Zadružni delež znaša 10 K. Vsak član mora vplačati vsaj en delež, s privoljenjem načelstva jih pa sme imeti tudi več.

Deleži se vplačajo v gotovini, oziroma ob vstopu vsaj deseti del na račun istega.

Deleži morajo biti vplačani najdalje v petih letih.

Zadružna izposojila.

§ 5.

Zadruga je opravičena, primanjkujoča denarna sredstva omisliti si z zadružnim kreditom potom posojila.

Rezervni zaklad.

§ 6.

Rezervni zaklad ima služiti v pokritje izvenrednih izgub, ki se ne morejo pokriti iz opravičnega dohodka tekočega leta, in je torej posebna rezerva za izgube v smislu § 95 lit. f. zak. z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220.

Rezervni zaklad se snuje:

1. iz vstopnin,
2. iz istega dela čistega dobička, ki je po bilanci v to določen.

Snovanje rezervnega zaklada se toliko časa nadaljuje, da znaša 50%; polovice vsote vpisanih zadružnih deležev.

Če se rezervni zaklad vsled izgub zmanjša pod zgorajno največjo mero, se snovanje po istih določilih zopet prične in nadaljuje toliko časa, da doseže zaklad zopet določeno najvišjo mero.

Posebne rezerve.

§ 7.

Če je rezervni zaklad dosegel v § 6 določeno najvišjo mero, osnuje načelstvo iz v § 6 navedenih prispevkov posebne rezerve.

Take posebne rezerve se zamorejo osnovati v pokritje izgub, za zadružne stavbe, stroje in drugo opravilo, za občekoristne in dobrodelne namene.

Občni zbor ima pravico dati načelstvu glede snovanja takih posebnih zakladov direktive, na katere je načelstvo potem vezano.

Vpisnine in druge pristojbine.

§ 8.

K vpisninam pripadajo v prvi vrsti vstopnine. Druge vpisnine in pristojbine sme določiti načelstvo za posamezna zadružna opravila, ki se tičejo le posameznih zadružnikov.

Odškodnine za porabo strojev.

§ 9.

Odškodnine za porabo zadružnih strojev določi načelstvo sporazumno z nadzorstvom.

Članstvo.

§ 10.

Kdor hoče pristopiti zadrugi, se oglasi pri načelstvu, ki pristop dovoljuje ali odreka, brez navedbe razlogov.

Pristopiti zamorejo le osebe, ki se morejo vezati s pogodbami.

Članstvo pa se zadobi šele s podpisom pristopnice ter vplačilom pristopnine in desetine vplačanega deleža.

§ 11.

Članstvo preneha:

1. S prostovoljnim izstopom člana. Kdor hoče izstopiti, mora svoj delež vsaj do konca meseca oktobra pismeno pri načelniku odpovedati. Izstop pa velja šele s potekom sledečega leta. Odpovedani vplačani delež se izplača izstopivшему članu pet let po preteku tistega leta, v katerem se je izstop izvršil.

2. S smrtjo člana. Vendar so dediči zavezani nadaljevati zadružništvo do preteka tistega leta, v katerem se je smrt pripetila.

3. Po izobčenju. Načelstvo sme člane izobčiti, ki ne spolnujejo svojih zadružnih dolžnosti ali pa škodujejo dobremu imenu ali kreditu zadruga. Izobčenje z vzroki vred, mora načelnik izobčenemu takoj naznaniti. Izobčeni ima pravico zoper izobčenje v 8 dneh od dne dostavljenega pismenega obvestila pritožiti se na občni zbor, ki o tem končno razsoja.

Nasledki izobčenja imajo nastopiti z dnem zadevnega sklepa načelstva. A sklep se izvrši šele ko postane pravomočen.

Delež izobčenega člana je izplačati kakor ad 1.

§ 12.

Vsak član plača takoj s pristopom vstopnino v znesku 2 K in vsaj deseti del deleža. Zaveza zadružnikov je omejena in jamči vsak član z petkratnim zneskom svojih deležev.

Knjigovodstvo in računi.

§ 13.

Zadružne knjige se vodijo po določilih trgovskega prava.

Vse poslovanje se ima vršiti po trgovskih načelih.

Nadzorstvo se ima o poslovanju po teh predpisih vsako leto večkrat prepričati.

Bilanca.

§ 14.

Koncem poslovnega leta, ki se strinja s kalendarčnim letom, se sestavi inventura in bilanca po trgovskih načelih, le-ta mora obsegati:

A. Aktivna.

- a) blagajnično stanje koncem leta v gotovini;
- b) vrednostni papirji po kurzu 31. grudnia;
- c) zadružne terjatve, razvrščene po njih razni kakovosti, nesigurne terjatve uvrstiti so le po njihovi pravi vrednosti, neiztirjljive so popolnoma izločiti;
- d) vrednost v zadružni zalogi nahajajočega se blaga po nakupni ceni s stroški vred;
- e) vrednost zadružnih strojev po odbitku najmanj 10% odpisa za obrabo;
- f) vrednost druge zadružne lastnine (oprave i. t. d.) po odbitku primerne odpisa za obrabo.

B. Pasiva, namreč:

- a) zadružne dolgove, razvrščene po njihovi kakovosti, brez ozira na njihovo zapalost;
- b) vplačane zadružne deleže članov;
- c) rezervni zaklad.

C. Dobitek ali izguba.

Načelstvo ima sestaviti letni račun in ga s svojimi predlogi o porabi dobička predložiti do 1. marca nadzorstvu.

Nadzorstvo pregleda in presodi letni račun in predloge načelstva. Če najde kake hibe ali če ima kakšne pomisleke, naznani jih načelstvu, ki ima priliko, račun ali predloge v zmislu nadzorstva popraviti. Potem sestavi nadzorstvo poročilo za občni zbor in je predloži načelniku do 1. aprila.

Načelnik ima letni račun, bilanco, predloge, ki se hočejo o tem staviti občnemu zboru ter poročilo nadzorstva o tem 8 dni pred občnim zborom razpoložiti zadružnikom na vpogled in to v povabilu k občnemu zboru razglasiti.

Poraba dobička.

§ 15.

Če letni sklep pokaže dobiček, naj se isti porabi nastopno:

Najpreje se pokrije 5% obresti od na deleže vplačane svote, ki pa se izplačajo le pri popolnoma vplačanih deležih, sicer pa se pripišejo deležem dokler niso doplačani.

Če dobiček teh obrestij ne pokrije, je primanjkljaj v prihodnjih letih pokriti tako dolgo, da se doseže povprečno 5% obrestovanje vplačane deležne svote na leto.

Po pokritju teh 5% obrestij se steka ostali dobiček v rezervni zaklad tako dolgo, da se doseže v § 6. določeno višino.

Kadar pa rezervni zaklad doseže v § 6 določeno višino, steka se preostajajoči dobiček v posebne rezerve (§ 7).

Pokritje zgube.

§ 16.

Zguba, katero kaže bilanca, pokrije se najpreje iz posebne rezerve (§ 7).

Če te ni ali če ne zadostuje, porabi se v ta namen rezervni zaklad in drugo zadružno premoženje.

Konec prih.

Tedenski sejem v Kranju dne 22. sušca 1909. Prignalo se je — konj, 147 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 4 domačih telet, — hrvaških telet, 3 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovc, — hrvaških ovc, — koz, — bušin — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—46 K. Pšenica K 13-25, proso K 7-75, rž K 10-50, oves K 9-50, ajda K 9—, repno seme K 80—, fižol ribničar K —, mandalon K —, koks —, krompir K 3-75 za 50 kg, seme dom. detelje 55 vin.

Vojna s Srbijo?

Iz Belega grada prihajajo senzacionalne vesti, ki si pa še tako nasprotujejo, da je popolnoma jasen vpogled nekoliko težaven.

Dosle so doslej sledeče vesti:

Prestolonaslednik Jurij je poslal Novakoviču sledeče pismo:

«Vsed raznih o smrti mojega komornika Kolakoviča razširjenih vesti, proti katerim se ni nastopilo na noben način, se odrekam vseh posebnih pravic, ki mi jih daje ustava. Sočasno izjavljam, da se bom tudi nadalje trudil, služiti domovini kot navaden vojak in meščan.»

Druga brzobjavka se glasi:

Vest, da se je princ Jurij odrekel nasledstvu na prestolu, se potrjuje. V petek popoldne je ministrski svet nadalje sklepal o tem koraku prestolonaslednika. Kraljevičev odstop ni posledica njegove lastne volje, temveč se je zgodil pod pritiskom Anglije in Rusije. Iz Carjevega imetka bo dobival 60.000 rubljev letne apanaže, vrhutega se poplačajo njegovi znatni dolgi.

Vsed vesti o umoru Kolakoviča je kralj Peter poklical Jurja k sebi in zahteval, da se odpove nasledstvu na prestolu na korist svojemu bratu Aleksandru. Jurij se je branil, končno je pa spoznal, da se mora vdati.

Razburjenje v Belem gradu je velikansko. Vsi treznejši elementi sodijo, da se napravi zdaj kmalu mir z Avstrijo.

Ruski ministrski svet je pod carjevim predstvom sklenil, da se Rusija nikakor ne vmešava, če izbruhne vojna med Srbijo in Avstrijo. Sodi se, da je ta odločni sklep močno vplival na preobrat v Belem gradu.

«Corriere d' Italia» javlja, da se je med Avstrijo in Rusijo obnovil mürzsteški dogovor in da je vsled tega Rusija pozvala Srbijo, naj takoj izvrši razoroženje.

V četrtek je bil na Dunaju ministrski svet, ki se je bavil z izjavo Rusije, s katero priznava aneksijo. Aehrenthal je bil poklican k cesarju, kjer je ostal 40 minut. Avstrijska nota se izroči v Belem gradu najbrže šele v ponedeljek.

V srbski skupščini je ministrski predsednik Novaković v sredo odgovarjal na interpelacijo staroradikalca Mišića radi mobilizacijskih korakov Avstrije.

Interpelant Mišić je izjavil, da se ne zadovoljuje z odgovorom; vsebina njegovega vprašanja je bila ta, če ima vlada posebne razloge, da je tako ravnodušna spričo mobilizacijskih priprav Avstro-Ogrske. Ministrski predsednik je odgovoril na vse drugo vprašanje. Če hoče ena država vojno, se ji druga ne more izogniti. Srbija noče vojne.

Na to je Novaković odgovoril, da bi se moglo le tedaj tak vprašati, če bi bili samo Avstro-Ogrska in Srbija na svetu. Med nami je pa tretji, namreč velesile. Trditve, da hoče Avstro-Ogrska vojno, se izrekajo na podlagi neavtentičnih podatkov. Mi pa vemo tudi iz avtentičnega vira, da tudi Avstro-Ogrska noče vojne, da so celo najmerodajnejši faktorji v Avstriji nastopili za mir.

S tem odgovorom se je Mišić zadovoljil. Tedaj je ministrski predsednik odgovarjal na vprašanje mladoradikalnega poslanca Markovića. Dejal je:

«Na srbski odgovor z dne 14. t. m. doslej še ni prišla nobena nota od Avstro-Ogrske, temveč je Avstro-Ogrska, sledeča svetom velesil, odložila odpošiljatev nove note do končanja novega posredovanja velesil.»

Interpelant Marković opozarja, da je skupščina v svoji znani resoluciji že označila stališče Srbije v bosensko-hercegovskem vprašanju. Govornik želi pojasniti, če je vlada pripravljena, preden odgovori na avstro-ogrsko noto, vprašati skupščino, da se sestavi odgovor v duhu omenjene resolucije. Nadalje vprašuje Marković, kakšno trgovinsko-politično razmerje nastane s sosednjo monarhijo po 31. marcu.

Ministrski predsednik Novaković izjavlja, da bo ministrski svet primerno sklenil, čim bo imel avstro-ogrsko noto. Bilo bi tudi prezgodaj, sprožiti že zdaj trgovinsko-politično vprašanje.

Srbski prestolonaslednik princ Jurij doslej še ni zapustil svoje palače v Krunski ulici.

V skupščini je mladoradikalni poslanec Marković interpeliral, če so vesti, ki jih ima srbsko časopisje o Kolakovičevi smrti, resnične.

Ministrski predsednik Novaković je odgovoril, da se en del srbskega časopisja odlikuje z dostojnim tonom in z objektivnostjo, več časopisov pa izkuša izvažati škandal. Vlada je vse, kar ji je znano o Kolakovičevi smrti, izročila javnosti v uradnem listu; več ji doslej ni znano o tem slučaju.

Marković se zadovoljuje z odgovorom in vpraša, če so resnične vesti, da se je prestolonaslednik odpovedal prestolu, kajti doslej še ni uradnih vesti o tem.

Novaković je odgovoril, da mu je prestolonaslednik v resnici včeraj poslal pismo, v katerem izreka, da se odpoveduje nasledstvu. Ker je ta korak največje važnosti, je ministrski predsednik takoj obvestil kralja. Ministrski svet je konstatiral, da nima kompetence, napraviti v tej stvari kakšen korak, ampak da ima sam kralj pravico odločitve. Zato je ministrski predsednik takoj izročil pismo kralju.

Marković se zadovoljuje tudi s tem odgovorom.

Vojna stranka se trudi, da bi izzvala demonstracije za prestolonaslednika. V Belem gradu so velike zmešnjave. Potrjuje se, da je kralj Peter prisilil Jurja na odstop.

Med Avstro-Ogrsko in med Rusijo se vrse pogajanja o bosenskih vprašanjih, ki merijo na to, da se doseže splošen sporazum.

Priznanje aneksije od strani Rusije in Anglije je splošno znano in je napravilo velik vtisk. Odkrila se je vojaška zarota; posameznosti še niso znane.

Dopisi.

Novice iz Cerkijan.

Največ opravila daje sedaj delitev krme iz pomožne akcije. Od raznih strani smo čitali dopise o tej zadevi, zato je prav, da se čuje še naš glas.

V splošnem moramo reči, da je cerkljanska občina glede množine krmil, katero je prejela, lahko zadovoljna. Z mirno vestjo moramo pohvaliti deželno vlado v Ljubljani, da se je na naš kraj pošteno ozirala in dovolila prosilcem primerne množine krmil. Istotako je pohvaliti okrajno glavarstvo v Kranju, ker je naročila, posebno ona kmečke posojilnice in hranilnice priporočilo. Pohvalo zasluži tudi županstvo, ker je rade volje uradno potrdilo, da so razlogi v prošnji kmečke posojilnice za naročilo krmil popolnoma upravičeni. Še celo župni urad ni delal razločka med prosilci, kajti čuli smo, da so župnijski uradi ponekod zelo sitnariili.

Da se je pa jemal ozir na naše občane, moramo se zahvaliti pametni taktiki kmečke stranke v Cerkijah in njeni uzorni gospodarski organizaciji. Kmečka posojilnica je razglasila javno, da se pri nji vršijo naročila na seno, otrobe, preše, koruzo i. t. d. Ljudje so dali vpisati svoja naročila in po preteku gotovega roka je odposlala kmečka posojilnica dobro utemeljeno naročilo in prošnjo, potrjeno od županstva in priporočeno od glavarstva, instančnim potom deželni vladi v Ljubljano. Tu so se v polni meri ozirali na naročilo.

A s tem še delo ni bilo končano, Kmečka stranka je sklicala javni ljudski shod, na katerega so prišli občani z zavestjo kot samo kmetje brez nepotrebnega strankarstva in vsprejeli soglasno resolucijo, da se ne sme delati razločka med naročili in naročniki, naj pridejo od kmečke ali farovške posojilnice. To se je seveda v imenu kmečke stranke poslala v vednost c. kr. deželni vladi, zato smo imeli uspeh!

To kaže, kako potrebno je potrebna gospodarska in tudi pametna politična organizacija. Ena podpira in krepi drugo. Kjer se nehajo meje gospodarske organizacije, podkrepiti jo mora politična in če kaže ter je potrebno nasprotno.

Ako vlada edinost, sloga, pamet, razum, dosežejo se vspehi, ki so res na korist ljudstvu. Ko bi se ravnalo tudi po drugih občinah tako pametno in previdno, ne prihajale bi danes tako žalostne pritožbe. Organizacija je povsod neobhodno potrebna. Seveda, kjer se lenari in slepomiši s klerikalizmom in liberalizmom, s samim hujkanjem in osebno nespametno gonjo — tam prejema ljudstvo samo batine. Kdo se ozira, oziroma ima respekt pred prepirljivci?

Zapisati moramo tudi od nas, če prav neradi nekaj nepravilnosti pri razdelitvi, katere pa zadenejo cerkljansko farovško posojilnico, katere je prejela od gospodarske zveze razdelitev krmil.

Da bi se ljudem prikrilo vspeh kmečke posojilnice, se nalašč ni hotelo obvestiti onih posestnikov, kateri so naročili potom kmečke posojilnice. Nekaj ljudi, od katerih se cedi krščanska ljubezen kar v potokih, kateri se ob priliki procesij izkazujejo, ker nosijo cerkvene nebo, a se jim primeri kaka nedovoljena tatvina s smrekami

ali podobnim, reklo je med seboj: Molčimo, nikar ne povejmo liberalcem, tako imenujejo kmete, da so tudi za nje krmila pripravljena, si jih bomo pa mi med seboj razdelili.

A ni se jim popolnoma obneslo. Čeprav so molčali, čeprav sedeli na tiskovinah, kjer so bili vpisani naročniki, izvedelo se je vseeno, da prejmejo otrobe naročniki kmečke posojilnice polno množino, kakor so naročili, od drugod samo polovico.

Kljub temu so oni brumni in požorni možakarji za svoj trud, ker stoje v obližju farovške posojilnice si vseeno nekaj krmil nepostavno razdelili. No, saj ne bode dolgo, ko jih poiščemo.

Kdor se čuti pri razdelitvi prikrajšanega, naj se kmalu oglasi pri načelniku kmečke posojilnice. Ima zapisnik naročnikov. Tudi mu je gospodarska zveza v Ljubljani rade volje dala željene podatke, kar jej služi v pohvalo.

Da bode vsakdo naročnikov na jasnem, naznamo tole: 1. Kdor je naročil otrobe in preše po kmečki posojilnici in hranilnici, prejme vsakdo polno naročilo. Nikomur se ne sme nič odtrgati ali koga izpustiti. 2. Kdor je naročil seno, prejme polovico naročene množine, in sicer vsakdo, nihče ni izpušten. 3. Kdor je naročil pri Petrovcu, ta naj išče tam, prejme tudi vsakdo polovico naročenih krmil.

Aliste si ženarochili «Gorenjca»? Tsk je neobhodno potreben. S časopisom se govori lahko s tisoči ljudmi. Vsakdo, kdor išče pri nas pomoči, mora biti naročen na «Gorenjca». Naj nihče ne misli, da bode sedel na dveh stoli. Mevžavev ne maramo in ne potrebujemo.

Če bode kdo prikrajšan pri razdelitvi krmil, naj sam sebi pripiše posledice. Mi objavimo potrebno v «Gorenjcu», dolžnost vsakega Cerkijana pa je, da list naroči in prečita. Tako storite, — pa kmalu!

Novice iz Rateč.

Občinske volitve v Ratečah so se vsrile dne 22. marca. Nadejamo se, da bodo izvoljeni možje delali v občni blagor, v korist občine. Izvoljeni so posestniki: V III. raz. Kavalir 68, Jos. Petrič 48, Tof 88 in Makovec 25. V II. raz. Jalen, Kavalir 16, Benet Anton in Mežik Joža. V I. raz. Pintbah, Benet Joža, župnik Lavtižar in nadučitelj Zupančič.

V kranjski Sibiriji imajo se debelo zimo kljub temu, da je že pomlad v deželi. Na deželni cesti skozi vasga je okoli 70 cm, ob straneh so pa nakopičene še ogromne gore snega. Cesta je še v silno slabem stanju in se je le čuditi, da si ne polomijo svojih udov ljudje in živina, ki hodijo po tej cesti. Deželni cestar se je mnogo trudil, da bi spravil cesto v dobri stan in je imel mnogo delavcev med Podkorenom in postajo Rateče-Belapeč, a zdaj jih je na višje povelje moral odpustiti, češ, da cesta preveč stane. Snega je bilo padlo marca okoli 3 metre. Ustavil se je promet na železnici in deželni cesti. Napravil je tudi nekaj škode na strešni opeki in dimnikih, katerih je nekaj pobral. Mnogo je trpela tudi divjačina; srne so prav v vas prišle in lahko bi jih ljudje lovili kar z rokami, ko bi se ne bali kazni. Plazovi so pa gotovo tudi pokončali mnogo gamsov in najemnik lova bo imel občutno škodo. Sneg je polomil tudi precej sadnega drevja. Tudi eno bajto, napolnjeno s senom, je plaz pobral. Drugih večjih neugod, hvala bogu, ni bilo.

Popravek. Z ozirom na vest «Kdor išče, ta najde» v 12. številu z dne 20. marca 1909 delamo našim obmejnim Ratečanom veliko krivico. Omenjeni boj se ni vršil v Ratečah, kajti ta majhna slovenska občina nima takih bojcev, da bi se klali z noži in bodli z vilami, kakor se v dotični novici piše in bere. Rateški fantje so povsem mirnega značaja in zavedni, kar so že na Silvestrov večer pokazali, ko so priredili svoj zabavni večer v prid družbe sv. Cirila in Metoda in dali tako družbi prav lep novoletni dar.

Radovljiške novice.

Pokopana je bila 15. t. m. obče čislana gospa Leopoldina Homann, mati dvornega advokata dr. A. Homanna na Dunaju, tukajšnjega trgovca Otona Homanna in stotnikove soproge Minke Hrašovčeve. Blaga pokojnica je uživala tu obče spoštovanje in je bila prava dobrotnica mnogoterim. V spomin drage svoje matere je darovala gospa Minka Hrašovec 100 kron »društvu za oskrbo in varstvo sirot v sodnem okraju Radovljica«. Blag jej spomim!

Izvenredni občni zbor moške podružnice sv. Cirila in Metoda je bil dne 13. t. m. ob precejšnji udeležbi. Svojim predsednikom je podružnica izvolila dr. Janka Vilfana, a ostali odbor je ostal stari. Sprejel se je dalje jako umesten predlog, da se v sedanjih občinah imenujejo posebni poverjeniki, katerim bodi glavna naloga, skrbeti za večje število članov.

Zanimanje za vojsko je pri nas posebno živahno. Ljudje žive v nekakem nestrpnem pričakovanju, ali bo, ali ne bo. In to zanimanje bo imelo vsaj ta dobiček, da se bodo ljudje začeli živeti zanimati za javnost, kajti trgovina O. Homanna proda vsak dan svojo zalogo „Slo-

venskega Naroda" in "Slovenca" že prve ure dopoldne, akoravno prihaja sedaj skoro dvakratno toliko izvodov kakor prej. Umevno je, da se potem uganejo in spravijo take gorostasne govorice na dan, da se je naravnost čuditi, kako živo fantazijo ima naše priprosto ljudstvo.

— Letošnja izvenredno huda zima, ki nam je prinesla toliko snega, ostane menda zapisana s posebno debelimi številkami v kroniki naše mestne občine. Vendar moramo dati vso čast in hvalo našemu g. županu, ker je tako hitro pokazal snegu, da je še vedno on gospodar v mestu, a ne sneg, kajti mesto je sedaj popolnoma prosto snega, akoravno je bilo treba spraviti proč tudi onega, ki je popadal s streha.

— Občinska seja se je vršila dne 24. t. m. ob 6. uri zvečer. Odborniki so bili polnoštevno zbrani. Župan dr. J. Vilfan se je spominjal v toplih besedah umrlih meščanov in sicer I. Tomca, Iv. Olipa in Leopoldine Homann, ki je bila obenem virilistinja. Seja se je udeležil tudi c. kr. okrajni glavar Franc Župnek, ki je na županov pozdrav odgovoril, da se hoče zavzeti za razvoj mesta Radovljica z vsemi svojimi močmi, kajti mesto čakajo še velike naloge, ki jih bo treba izvršiti, v prvi vrsti razširjatev kolodvora, otvoritev meščanske šole, električna razsvetljava i. t. d. — Zanimiva in dolgotrajna je bila debata o razširjavi oziroma podaljšanju vodovoda v Mošnje in Brezje. Sprejel se je skoraj soglasno — proti nemu glasu — predlog, da se stopi v dogovor z mošenjsko občino, pod kakimi pogoji je možno priceti dogovor o razširjavi tega vodovoda. Volil se je dalje finančni odsek, da pregleda račune za leto 1908 in o njem poroča v prihodnji seja. V tej seja se je sprejel tudi sejmski red in sejmski tarif, ki naj bo veljaven za bodočnost. Ostale točke so se preložile na prihodnjo občinsko seja, ki bo še pred veliko nočjo.

— Pomlad prihaja vendar, čeravno počasi. Prve oznanjevalke pomladi so tu. Gibčne pastarice iščejo svoj živež po cestah, opazili smo tudi že jato škorcev, kos poskuša svoj glas na drevesnem vrhu, a kakor čudo, opazili smo včeraj prvo lastavico. A revica bo najbrže plačala svoj prehitri povratek s smrtjo.

— Občni zbor okrajne bolniške blagajne v Radovljici se je vršil dne 25. marca v gostilniških prostorih V. Hudovernika s sledečim vspehom: 1. poročilo načelnikstva; 2. volitev 1 člana v načelstvo; 3. volitev 6 članov v nadzorstvo; 4. volitev 5 članov v razsodišče; 5. raznoterosti. — Iz obširnega poročila načelnikstva povzamemo sledeče: Odbor je imel s nadzorstvom 6 sej. Razsodišče ni imelo prilike sejati. S 1. januarjem t. l. se je ustanovila na Bledu „zadružna bolniška blagajna“, ki obsega občine Bled, Gorje, Ribno, Boh. Bistrico in Srednjo vas. Vsled tega izgubi okr. bol. blagajna mnogo udov. — Stanje udov je razvidno iz sledeče tabele: januar: moških 1242, ženskih 307, skupaj 1549; febr.: m. 1256, ž. 281, sk. 1537; marc: 1243 m., ž. 282, sk. 1525; apr.: m. 1332, ž. 277, sk. 1609; maj: m. 1795, ž. 283, sk. 2078; jun. m. 2160, ž. 372, sk. 2532; jul. m. 2150, ž. 412, sk. 2562; avg.: m. 2209, ž. 424, sk. 2633; sept.: m. 2165, ž. 422, sk. 2587; okt.: m. 1994, ž. 334, sk. 2328; nov.: m. 2244, ž. 336, sk. 2580; dec. m. 1725, ž. 333, sk. 2058; 31. dec.: m. 1687, ž. 330, sk. 2017. — Najvišje število udov je bilo meseca avgusta, namreč 2633, najmanj pa marca 1525, mesečno je bilo tedaj povprečno udov 2130, najmlajši je bil rojen l. 1898, a najstarejši pa leta 1837. — Zbolelo je v tem letu 977 članov, katerim se je splačala bol. podpora za 20.386 dni, ali enemu članu povprečno 20,8 dneva. Med temi bolniki je bilo tudi 42 porodnic, a umrlo je 23 članov. — Iz računskega zaključka podajemo sledeče: Dohodki: udje plačali: 11.092,47 K, dolgovali: 7.377,54 K, skupaj: 18.470,01 K; delodajalci plačali: 5546,24 K, dolgovali 3688,77 K, skupaj: 9235,01 K; kazni je bilo 210,10 K; razni dohodki: vplačani 350,08 kron; dolgovali 219,97 kron, skupaj 570,05 kron; obresti 327,96 kron. — Stroški: bol. podpora plačana 16.347,39 K, na dolgu 981,12 K, skupaj: 17.328,51 K; zdravnikom plačalo: 4719,27 K, dolgovalo 1815,80 K, skupaj: 6535,07 K; zdravila plačana 2293,71 K, dolgovalo 1705,92 K, skupaj: 3999,63 K; bolnišnicam plačalo 2677—K, dolgovalo 399 K, skupaj: 3076—K; upravni stroški 1329,02 K, na dolgu 82,83 K, skupni 1411,85 K; odpisalo se je 1038,50 K, razni stroški: 172,83 K. — Skupni dohodki pretečenega upravnega leta so: 28.813 K 13 vin., a stroški: 33.092,89 K, tako se je lanski rezervni fond, ki je znašal 16.685,83 K zmanjšal na 11.367,47 K. Pregled premoženja: gotovina koncem leta 250,77 K, v pošti hranilnici 634,90 K, v mestni hranilnici Radovljica 4318,19 K, dolgovali doneski 11.066,31 K, obresti 219,97 K; skupaj: 16.490,14 K. — Dolg: udom podpora 1119,12 K, zdravnikom 1815,80, lekarnam 1705,92 K, bolnicam 399 K, razni 82,83 K, skupaj: 5122,67 K.

Dalje prih.

Iz Trilca. V nedeljo so naši Nemci ustanovili žensko podružnico nemškega šulferajna. Ne bavili bi se s to ustanovitvijo, a pridružile so se Nemkam nekatere nemškutarice, hčere slovenskih starišev, ki še nemški ne znajo. Ni jih bilo sram,

iti nepovabljenim v to družbo, ki do dna duše črta vse, kar je slovenskega. Gospodične Ahačičeve so se hotele najbrž prikupiti Nemcem, da bi v bodoče kupovali pri njih. Pa jim se zna zgoditi kakor trgovcu Auru, ki je pretečeni teden napovedal konkurs. Nemcev je premalo tu v Tržiču, da bi mogel kak trgovec shajati samo z njimi. Upamo, da še vaš list ne bo več prodajal v trgovini, nad katero se blišči samo nemški napis in koje lastnice podpirajo najhujše sovražnike slovenskega naroda. Umeven je ta korak pri gospodičnih Ahačičevih; kšeft je kšeft; čudno se nam pa zdi, da je popolnoma neovisni g. Žepič pustil svojo hčerko v to družbo. Seveda, kar je nemškega je nobel in Schuhmacher se lepše sliči kakor črevljar. Že dolgo časa je preteklo, kar se je sklenilo, ustanoviti v Tržiču žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda, a stvar je zopet zaspala. Nemci so nas morali spomniti na našo narodno dolžnost. V kratkem se bo vršil ustanovni občni zbor te podružnice. Takrat pa se zberite, Slovenke, v polnem številu, da pokažemo nasprotnikom, kaj premoremo mi.

Iz selške doline. Podporno društvo gozdnih delavcev na Češnjici tudi našteva „Domoljub“ med znamenitostmi češnjiške vasi. Pa je tudi res znamenitost! Svoj delokrog ima na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem in ima (čujte in strmite!) 40 članov. Samo toliko gozdnih delavcev so mogli nabrati z vsem vabljenjem, strahovanjem, lažjo in obrekovanjem. Pa niti večina teh niso gozdni delavci. Ej, ti so bolj prebrisani kot ubogi sodarji. Sicer je pa to društvo res nekaj posebnega. Sedež ima na Češnjici, predsednika na Rudnem, ščibarja v Dražgošah, člane v štirih deželah, osnovano je bilo pa na Pertovcu med gromom in bliskom iz Krekovih ust in oči.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prih. teden.

28. marca: 1483. * Slikar Rafael Santi. — 1521. Slavnostni vohod Ferdinanda I. v Pragi. — 1592. * Vzgojeslovec Jan Amos Komensky. — 1749. * Astronom Laplace. — 1824. * Naravoslovec L. Büchner. — 1849. † Botanik Endlicher.

29. marca: 1464. Matjaža Korvina venčajo v Stolnem Belemgradu za ogrskega kralja. — 1773. * Slavni botanik France Hladnik v Idriji.

30. marca: 1282. Sicilska vespera. — 1559. † Računar Adam Riese. — 1814. Papež se uda „sveti aliansi“. — 1856. Mir v Parizu, s katerim se konča krimska vojna. — 1888. † Dr. Valentin Zarnik, oče slovenskih taborov, v Ljubljani.

31. marca. — 1596. * Renatus Cartesius. — 1683. Cesar Leopold I. in poljski kralj Janecz Sobieski skleneta zvezo zoper Turke. — 1727. Fizik Isaak Newton. — 1732. Skladatelj Jožef Haydn v Rohranu na Avstrijskem. — 1814. Kapitulacija Pariza. — 1868. V Avstriji izdajo nove šolske zakone. — 1898. † Pesnica Lujiza Pesjakova v Ljubljani.

1. aprila: 1781. † H. Aurabeau, govornik francoskih revolucionarjev. — 1810. Napoleon se poroči z Marijo Lujizo. — 1848. Sardinski kralj Karol Albert napove Avstriji vojno.

2. aprila: 1748. * Dr. Juri Starovašnik, vseučiliški profesor zdravilstva in pisatelj, v Kamniku. — 1801. Nelson zmaga v francoski bitki pri Kopenhagenu. — 1805. * Kristijan Andersen, znameniti pisatelj pravljic. — 1814. Francoski senat odstavi Napoleona I. in njegovo rodovino. — 1814. * Pesnik France Svetličič v Spodnji Idriji. — 1872. † Morse, izumitelj pisalnega brzojavnega stroja.

3. aprila: 1643. * Vojvoda lotarinški in bavorski Karol V. Leopold, ki je l. 1683. osvobodil Dunaj, l. 1886 osvojil Ofen in l. 1687. premagal Turke pri Mohaču. — 1782. Cesar Jožef II. ukaže, da se morajo graditi pokopališča izven vasi, trgov in mest. — 1838. * Francoski državnik Gambetta. — 1856. * Pisatelj Janecz Belec v Radomljah.

Godovi prihodnjega tedna:

28. jan. K., Prosegoj; 29. Ciril, šk., Branivoj, Draža; 30. Angela, vd., Pribislav; 31. Modest, Mojmir, Hotena; 1. aprila Hugon, Motimir, 2. Frančišek, Gajmir, Miloslava; 3. Rihard, škof, Žarko, Istislava.

Vojska in hranilne vloge.

Vsled strahu pred vojsko je ljudstvo ponekod močno zbegano in se boji za svoj denar, ki ga ima naloženega po raznih zavodih. Razširila se je vest, da bi v slučaju vojne država posegla po denarju raznih hranilnic in posojilnic.

Ta bojazen je popolnoma neutemeljena in neopravičena! Pravice države do svojih državljanov je v zakonih natanko določena. V nobenem zakonu pa ni državnim oblastem dana pravica, da bi smele kakorkoli zapleniti premoženje svojih državljanov — ne v miru, ne v vojnem času.

Opozarjamo tukaj na izjavo finančnega ministra Bilinskega, ki jo je prošli teden podal v poslanski zbornici. Minister je dejal med drugim:

Dovolite, da se izjavim ne samo v imenu vlade, marveč v imenu vseh, ki soglašajo z mojimi besedami. Nikdar in nikoli se ne more zgoditi, da bi avstrijska vlada posegla po imetju, ki nam je

sveto! Vloge v hranilnicah in posojilnicah so popolnoma varne in ostanejo varne in nedotakljive, pa naj bo mir ali vojna! Vlagatelji nimajo niti najmanjšega povoda, da bi dvigali svoje vloge iz hranilnic in posojilnic!

Sicer pa država niti ne more do hranilnih vlog v denarnih zavodih.

Hranilna vloga se izplača samo tistemu, ki prinese hranilno knjižico. Ako bi torej država res hotela zapleniti v hranilnicah in posojilnicah naloženi denar, morala bi najprej od hraniteljev dobiti vložne knjižice in šele s pomočjo vložnih knjižic vzdigniti denar, ker drugače ga ne dobi nihče in ga ne sme dobiti.

Vloge hraniteljev so v vojnem času mnogo bolj varne v denarnih zavodih, nego če bi jih posamezniki imeli doma, kjer je denar izpostavljen vsakojakim nevarnostim, n. pr. ognju, tatovom itd. Te nevarnosti so v vojnem času še mnogo večje nego v miru. Najbolj varno je denar spravljen v takih razmerah v denarnih zavodih, predvsem v hranilnicah in posojilnicah.

Kdor ima torej denar doma, naj ga nese v bližnjo hranilnico in posojilnico! Potem bo lahko brez skrbi.

Treba je pomisliti, da naši denarni zavodi razposojajo denar tako varno in previdno, da se niti v najhujšem slučaju ne more pripetiti kakšna izguba. Denar se posoja večinoma na posestva, oziroma proti osebnemu poroštvu premožnih in zanesljivih oseb. Posestvo pa tudi ob vojnem času ne izgubi svoje vrednosti in je ne more izgubiti, zato je tako naložen denar tako varen, da si večje varnosti niti ne moremo misliti.

Če je nespametno, denar ob času miru imeti doma, ker tako ne nese nič obresti, je še bolj neprevidno, ga pridrževati v slučaju vojske doma. Nikjer ni tako na varnem, kakor v hranilnicah in posojilnicah.

Ponavljamo, da se ni nikomur treba bati za denar, ki ga ima naloženega v naših hranilnicah in posojilnicah. Razne vznemirjajoče vesti, ki se ponokod širijo med občinstvom, češ, da je denar v nevarnosti, so popolnoma brez podlage.

Tudi če bi prišlo do vojske, je denar po hranilnicah in posojilnicah povsem varen, bolj varen kakor kje drugje. Sicer pa so državne blagajne za vojsko dobro preskrbljene.

Vlagatelji, ki imajo denar naložen po naših denarnih zavodih, naj ohranijo mirno kri in naj se ne dade begati po raznih praznih in neosnovanih govorcih. Vsaka nevarnost za hranilne vloge je namreč popolnoma izključena, kar bodi še enkrat poudarjeno!

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

V Kranju, dne 27. marca 1908.

Avstrijska zbornica je sprejela zakon o podzavljenju železnic. Na seji klubskih načelnikov se je sklenilo, dovoliti vladi, da sme na podlagi pooblastilnega zakona skleniti trgovinske pogodbe z balkanskimi državami. Pooblastilni zakon se sklene najbrže prihodnji teden.

Državni zbor je resil v pondeljek zakon o podzavljenju železnic. V torek je opravil generalno debato o poročilu odseka za zakonsko novelo o živinskih kugah in potem se je razvila razprava o zakladnih listih, ki jih je vlada izdala, ne da bi bila vprašala državni zbor ali pa mu poročala. Pokazalo se je zopet, da slede stranke večine brez pogoja in brez obzira na pravice parlamenta.

Bivši poljski minister-rojak grof **Dziędołowski** je v torek nenadoma umrl. Zadel ga je srčna kap. **Tolstoj** je v Jasni Poljani **nevarno obolel**, tako da se zdravniki boje katastrofe.

Ruski prometni minister knez Hilkov je umrl.

Proces proti Sičinskemu, morilecu gališkega namestnika grofa Potockega, se je pričela 24. t. m. pred lvovskim porotnim sodiščem.

Vatikan kaže v zadnjem času bojevitost. Pri volitvi papeža sta imela doslej vladarja dveh držav, namreč Avstrije in Španije pravico veta, to se pravi, lahko sta ugovarjala izvolitvi takih kardinalov, ki jima ne bi bila všeč kot papeža. Te pravice se je poslužil pri zadnjem konklavu avstrijski cesar, ki je protestiral proti kandidatur-kardinala Rampolle. Zdaj je papež odpravil to pravico. Svet se zaraditega ne bo podrl.

Ruska duma je dovolila 40 milijonov rubljev za vojaške priprave in municijo, v tajni seja pa je votirala 7 milijonov 485 000 rubljev za izboljšanje baltičkega brodogradništva.

Rumunska vlada še ni Avstriji odpovedala trgovinske pogodbe, pač pa se splošno misli, da stori to. Rumunija zahteva, da se ji dovoli vpe-ljati 90.000 živali na leto, čemur agrarci po stari navadi ugovarjajo. Pod Aehrenthalom v pred-sedstvu je bila v torek seja prizadetih avstrijskih in ogrskih ministrov, ki se je bavila s tem vprašanjem. Kaj je sklenila, se ni javilo.

Novičar.

Svojim naročnikom in prijateljem lista! Z današnjo številko smo končali prvo četrtletje 1909. Prosimo naročnike, ki so za naprej na dolgu, naj poravnajo čim prej. Ob tej priliki vabimo zopet na naročbo. „Gorenjec“ vrši po svojih najboljših močeh začetno mu nalogo, zato pa mora imeti tudi podporo v obilnem številu naročnikov. Naročajte in širite ga torej!

Občinski odbor mestne občine Kranj je v svoji vslerajšnji seji odobril zapisnik seje z dne 19. februarja in nato vzel na znanje oznanila županstva, da je deželni odbor kranjski potrdil pogodbo, sklenjeno med občino in c. kr. cestnim erarjem glede brezplačnega odstopa potrebnega mestnega zemljišča za zgradbo novega mostu čez Savo, nadalje, da se vrši 28. aprila t. l. v Kranju klasifikacija konj, da je prejel za ubožni zaklad nadaljno volilo pokojnega velikega dobrotnika revežev J. Majdiča v znesku K 10.000 in konečno, da je c. kr. deželna vlada potrdila predloženi tržni red za letne in tedenske semnje. Na to je izvolil odbor v komisijo za klasifikacijo konj Cirila Pirca in Josipa Majdiča, odobril soglasno predloženo bilanco mestne klavnice, o kateri je obširno poročal obč. svetnik Franc Krenner. O računskem zaključku in bilanci mestne hranilnice je nato obširno poročal predsednik finančnega odseka dr. Val. Štampihar in navedel posamezne podatke, iz katerih je razviden napredek hranilnice v preteklem letu, kajti imela je denarnega prometa 6.459.111 K 18 vin. in je znašal čisti dobiček skupno 27.145 K 34 vin. Tudi to poročilo je vzel odbor odobruje na znanje in izrekel upravnemu odboru hranilnice za uspešno delovanje svojo zahvalo. — Konečno je sprejel predlog policijskega odseka, da naj se priporoča podelitev koncesije za žganjetoč gostilničarju Jerneju Ručigaju in da odstopi mestna občina Rudolfu Florjančiču v Pungartu za regulacijo hiše potrebni prostor brezplačno.

Sodnik Luschin in člen XIX. osnovnih zakonov. Iz Radovljice se poroča: Nadsodišče v Gradcu je poslalo našemu sodišču neki sklep, zadevajoč zemljično knjigo. Ta sklep bi se moral pri dotični občini — recimo na Bohinjski Beli zakonito razglasiti. Da je bil ta sklep v nemškem jeziku pisan, je pri naših razmerah samoobsebi umevno. Sodnik Luschin pošlje ta sklep županstvu z naprosilom, da ga da razglasiti, župan jim pa ta sklep vrne z uradno pripombo, da ga ne more pustiti razglasiti, ker ga ne razume. Sodniku Luschinu ta odgovor ni ugajal, zato pošlje ta nemški dopis še enkrat županstvu v svrhu razglasitve z bistroumno motivacijo, da je vsled člena XIX. osnovnih zakonov nemškemu jeziku zajamčena enakopravnost, da mora tedaj župan ta nemški sklep sprejeti in razglasiti, sicer se bode sodišče pritožilo na okrajno glavarstvo. Župan vrne ta nemški sklep v drugič sodišču z motivacijo kakor prvič. Sodnik Luschin je tedaj predložil to stvar nadsodišču s poročilom, da ga županstvo neče razglasiti, ker ga ne ume. Nadsodišče je naročilo okrajnemu sodišču, da naj preskubi slovenski prevod nemškega sklepa ter ga naj pošlje županstvu, kar se je tudi zgodilo in sklep je bil razglašen. Pribiti pa je je treba, kako bistroumno je razglasil sodnik Luschin člen XIX. osnovnih zakonov in zato zasluži v polni meri, da v najkrajšem času avanzira. Pričakujemo trdno, da bode v kratkem imenovan za najvišjega sodnika — pa to pri Maškolumbuh.

Živega metulja je vjel te dni na Primskem zvest naročnik našega lista. Metulj je iz družine somračnikov z imenom velerilec (*Macroglossa stellatorum*).

Na stotine divjačine bo poginilo. Z Bohinjske Bistrice se piše: Trije srnjaki privarili so se s plazom vred v dolino „V potoku“ tik vasi Nemškega Rovta. Lovca je ponesrečenec napravil s krpljami gaz in jim prinesel krme, da jih ohrani v snežnem zametu pri življenju. Ponoči okrog 11. ure pa se je prikradel lisjak in se lotil živega srnjaka. Seveda jo je skupil, ker lovec, ki straži uboge živali, mu je posvetil s puško. — Na stotine divjačine bo poginilo v snegu in plazovih. Sneži še neprenehoma. Bojimo se povodnji. Promet od vasi do vasi je še vedno nemogoč.

Plazovi. Blizu Böcksteina je zdrčalo 2 velikanskih plazov v dolino. Neko kočo z 39 delavci je plaz odnesel s seboj; 11 se jih je rešilo, 15 so jih našli mrtvih, ostale išče 250 delavcev. — Tudi v anlaufski dolini je zasul plaz delavsko barako s 40 delavci. Ob 11. uri dop. so odkopali 17 mož, 6 jih je mrtvih, 11 težko ranjenih.

Vollkonočnih razglednic proda „Česka šolska matica“ vsako leto nad 2 milijona. Te razglednice so priproste, a vendar jih rodoljubi na Češkem cenijo nad vse druge. Tam se ne vpraša, kakšne so razglednice, temveč komu koristijo. Pa pri nas? „So li lepe? po čem so?“ — nikoli pa ni prvotno vprašanje: komu so na korist? —

Državno podporo je dovolilo ministarstvo kranjskemu dež. odboru za otvoritev specialnega tečaja za združništvo v zvezi s slovensko trgovsko šolo v Ljubljani v znesku 2000 kron in delno pokritje za vzdrževanje omenjenega tečaja za leto 1909 1500 kron. Znesek 2000 kron se je dež. odboru že nakazal.

Namišljeni roparji v gradu. 15. t. m. sta prišla v škofjeloško kavarno ob 11. uri ponoči dva Staroločana ter pripovedovala, da so v grad višjega deželnosodnega svetnika udrli roparji, ki sedaj plenijo. Navzoči so takoj sklenili, da pri-skočijo Štralovim na pomoč. Poklicali so še druge in oboroženi s puškami, samokresi, sabljami itd. je družba tekla proti gradu. Tam so se postavili po vseh važnih točkah, dva korajžna fanta pa sta zlezla čez zid v vrt in pričela buditi domače z metanjem snega v okna. Začuden so ti prihiteli na okna in sedaj se je pojasnilo, da v gradu ni roparjev, marveč je le domač hlapec pozno zvečer zapiral okna v prvem in drugem nadstropju. Ona dva Staroločana sta videla luč prehajati in sta slišala butanje zaklopnic ter hitro zasumila, češ, to so roparji. Vitez pl. Štral se je meščanom zahvalil za prijazno brambo in na to se je družba z živio-klici in smehom razšla.

Kje je Tuhinjska dolina? Za večkrat me je marsikdo vprašal, kje je ta dolina? — Drage volje sem mu odgovoril; skrita je za levim gorenjskim mestecem Kamnikom, podobna je Svici, ter se romantično raztega do kranjsko-stajerske meje, ob Gornjegradom do Vranskega. Tuhinjska dolina spada po deželni razdelitvi v „Gorenjsko“, torej pristen gorenjski kraj. Saj vendar v Rokovnjačih oni znameniti „Rajguzen“ je bil pravi „Thinc“. Ker je ravno tuhinjska dolina na Gorenjskem, čuditi se je, da ni bilo več let nobenega naročnika na naš list gorenjski. Seveda malo krivi smo sami, ker nismo lista poslali na ogled, skrivni pa so tudi nekateri gosposde iz tamošnje doline, kateri sami sebe in tudi drugih ne opozarjajo k temu. Saj vendar naš „Gorenjec“ zastopa v prvi vrsti celo Gorenjsko. Glej celo, kakorekoč sin starega mesta Kranja v tuhinjskem Šmartnu ni naročen na naslega „Gorenjca“, kaj hočemo potem od drugih Tuhinjccev zahtevati? To se mora predugačiti, drugač bomo prišli s celim imenom na dan. Kakor se čuje, žele si v prvi vrsti Tuhinjeci železnico, katera jim je že zdavnaj obljubljena, a jo najbrž na ljubo južni želez. zadržujejo. Ni bolj potrebne proge, kakor bi bila: Ljubljana—Kamnik—Polzela, katera bi nas in promet gospodarsko-poceni vezala z Štajersko. Pribito in priznano je, da je v tuhinjski dolini veliko premoga, pa tudi drugih vrednih rudnin, kakor tudi lesa, poleg tega pa cvete tod živinoreja, katera bi se mogla še bolj razviti, ako dobe Tuhinjeci „železno kačo“. Naša skrb bodi, da se začnemo temeljiteje zanimati za to velevažno dolino, saj vendar je Tuhinjska dolina toliko velika, da šteje celih šest fara.

V Moravčah je umrl trgovec in posestnik g. Lovro Učakar v 63. letu starosti.

Živo srno je vjel nadučitelj Rihtersič v Srednji vasi v Bohinju. Žival se bojda počuti v hlevu jako dobro.

Draga salata. V Ljubljani se te dni prodaja domača salata, nekoliko zelenih peresc, po 48 vinarjev komad.

Za ureditev vzorne sirarne v Stari Fuzini v Bohinju je poljedelsko ministarstvo dovolilo „Mlekarski zvezi“ 8000 K podpore.

Živinska zadruga se je osnovala v nedeljo 21. t. m. v Predosljih pri Kranju.

Trojčke je porodila v Zgornjih Jarsah pri Mengšu žena Alojzija Hauptmana, mizarja v slamičarski tovarni v Domžalah. Mati in deca so zdravi.

Sodni okraj Radovljica je izločen iz dosedanjega oddelka c. kr. finančne straže na Jesenicah ter je pridržen oddelku c. kr. finančne straže v Radovljici, ki je zopet ustanovljen.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe na Primskem pri Kranju je imela dne 14. t. m. ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju na Primskem jako dobro obiskan sestanek, pri katerem je predaval g. ravnatelj, ces. svetnik Gustav Pirc „O umetnih gnojilih“. Njegovemu prezanimivemu govoru, trajajočemu dve uri, posnemamo tele glavne misli: Živalska krma je sestavljena iz dušika, kalija, fosfata, apna, kremenčeve kisline i. t. d. Kar vzamemo zemlji, to ji moramo povrniti. Naša zemlja je revna na kalijevih in fosfatnih gnojilih. Najvažnejši nauk o gnojenju se upira na zakon o najmanjši množini, to je, množina pridelka je odvisna od tiste hranilne snovi, ki je je najmanj v zemlji. Z umetnimi gnojili pa damo zemlji nazaj, kar smo ji preveč vzeli ene rodilne snovi. Stara resnica pa vstane: hlevski gnoj je bil, je in bo prvi in najvažnejši gnoj, brez katerega ne more obstajati in izhajati kmetovalec. Z umetnimi gnojili gnojimo na tri do štiri leta, vmes pa s hlevskim gnojem. Ne glede na fizikalčno izboljšanje zemlje se zaredi v gnoju neke glivice, ki so neobhodno potrebne pri razkrojanju raznih redilnih snovi. Kmetovalec mora poznati svojo zemljo, da potem ve, katerih snovi ji nedostaja, da jih potem nadomesti z umetnimi gnojili. Umetna gnojila so: 1. fosfati, ti so: superfosfati, Tomaževa žlindra, kostne moke, sirovi fosfati in peruansko gromo; 2. kalijeva gnojila: kajnit, 40% kalijeva sol in žveplenokisli kali; 3. dušikova gnojila: čilski soliter, žveplenokisli amoniak, krvna moka, zmlata rogovina, volneni prah, znojena moka in apneni dušik. Ljudje gnoje najbolj s kajnitom in Tomažev žlindro. Ti dve gnojili delujeta počasi, zato treba z njima pognojiti travnike jeseni. Spomladi naj

se gnoji s superfosfatom in s 40% kalijevo soljo, ki jo je priporočati namesto kajnita, ki je dokaj dražji. Na en hektar, to je na 10 mernikov posetve naj se vzame 100 kg kalijeve soli in 250 kg superfosfata; namesto dušikovih gnojil, ki so zelo draga, naj se marljivo gnoji z gnojnico, ki ima veliko dušika in za katero se še veliko premalo skrbi. — Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili poljudnemu predavanju in dali duška svoji zahvali z glasnimi pohvalnimi klici. — V imenu primskovske podružnice je zahvalil predavatelja njen načelnik g. France Luznar, nadučitelj na Primskem pri Kranju.

Is Škofje Loke. Oni g. „Japonc“ o katerem je svoj čas že „Gorenjec“ poročal, sili zopet z svojo barvo na dan. Tako se je zgodilo, da je v eni loških gostiln stresal svoje nemškutarstvo, ter se izrazil proti nekemu, ko mu je dotični slučajno hrbet pokazal, da to ni po slovensko. G. Japonc, priporočamo vam da s svojo barvo ostanete doma! — Pred kratkim jo je odkuril od nas, tje gor nekam na Koroško tisti „Pumpenhavzar“, o katerem smo že lansko leto čuli, da se vedno baha s svojo nemščino. Pred odhodom se je menda tudi izrazil, da ga ne bode več na Kranjsko nazaj in da noče biti več Slovenec. Adijo!

V škofjeloški okolici je vse polno tujih kupcev in prekupcev, ki nakupavajo krompir. Radi tega se je cena krompirja dvignila. Posestniki, kateri imate še kaj krompirja naprodaj, držite se cene in nikar ga ne prodajate za slepo ceno! Neki posestnik ga je prodal 100 kg za 12 kron.

V Komendi je umrla mati mengiskega nadučitelja, gospa Marjeta Letnarjeva.

Ustanovni občni zbor „Škola“ na Bledu se vrši jutri v nedeljo v hotelu „Jekler“ ob treh popoldne.

Z gradbeni deli pri savskem mostu v Kranju, kakor tudi pri kranjskem vodovodu v Tupaličah so pričeli ta teden.

Občina Mavčice pri Kranju zgradi novo šolsko poslopje in je že kupila stavbišče za 3400 kron.

Promoviran je bil dne 22. t. m. na živino-zdravniški šoli na Dunaju za živinozdravnika gosp. Lovro Tepina iz Strazišča pri Kranju.

Glas iz občinstva. V Kranju so splošno razširjene ošpice. Vsled tega ne smejo otroci in di-jaki iz prizadetih hiš v šolo. A čudno je, da smejo v šole učitelji, kojih otroci imajo isto bolezen. Malo pojasnila v tem oziru bi bilo prav dobro.

Kmetijska podružnica za selsko dolino v Selcih bo imela v nedeljo, 4. aprila popoldne občni zbor, na katerega se opozore vsi člani te podružnice. Pri tej priložnosti bo tudi predaval društveni ravnatelj g. Gustav Pirc.

Družbo sv. Cirila in Metoda kaj pridno podpira podružnica Dovej-Mojstrana. Samo v nabiralniku g. G. Janše, p. d. „Železnik“ se je nabralo v kaj kratki dobi 25 K 91 vin. Gosp. trg. Zupan prodaja istotam v svoji kolodvorski restavraciji z vspehom družbine razglednice in kolke. — Posnemajte jih, zavedni Slovenci! — Živeli!

Pri občinskih volitvah v Sp. Šiški pri Ljubljani so v III. razpredu prodrl socialni demokratje, v II. in I. razredu pa Nemci s klerikalci in socialni demokratje. Žalostna nam majka!

Električni promet na državni železnicih. O tem je izvršenih 10 detajlnih načrtov, med njimi izraba Save pri Kranjski gori in izraba Soče. Sedaj se bodo ti načrti še natančneje preštudirali in izbrali najboljši in najprimernejši.

Deželnozborna volitev na Vipavskem. Nova volitev deželnega poslanca iz volivnega razreda kmetijskih občin v volilnem okraju Vipava-Idrja namesto umrlega poslanca Ivana Lavrenčiča se bo vršila dne 3. aprila 1909 na postavno določenih voliščih.

Deželnozborna volitve na Koroškem so se v sredo, 24. t. m. pričele in sicer v splošni kuriji, za nemške nacijonalce pod slabo zvezdo. V vseh štirih volilnih okrajih je prišlo do ožjih volitev, ki se vrše danes. V volilnem okraju celovškem (I.) so dobili: dr. vitez Metnitz (nem. nac.) 4919, Grafenauer (Slov.) 5099, Lukas (soc. dem.) 2576 glasov. Torej ožja volitev med Grafenauerjem in Metnitzem. V volilnem okraju šentvidskem (II.) so dobili: Grössbauer (nem. nac.) 4768, Tatschl (nem. klerik.) 4546, Riese (soc. dem.) 2956 glasov. Torej ožja volitev med Grössbauerjem in Tatschlom. V volilnem okraju beljaškem (III.) so dobili: Brugger (nemški nac.) 3261, Turk (Slov.) 1238, Kaufman (nemški kler.) 587 in Eich (soc. dem.) 3102 glasu. Torej ožja volitev med nacijonalcem Bruggerjem in soc. dem. Eichom. V volilnem okraju špitalskem (IV.) so dobili: dr. Steinwender (nemški nac.) 5428, Hofer (nemški klerik.) 4533, Gabriel (soc. dem.) 1785 glasov. Torej ožja volitev med Steinwenderjem in Hoferjem. — Danes se vrše ožje volitve. Za nas bo zanimiv izid posebno v I. in III. volilnem okraju. V I. je zmaga slovenskega kandidata odvisna od glasovanja socialnih demokratov, nasprotno pa v III. volilnem okraju zmaga socialno-demokratskega kandidata od slovenskih glasov. Ne vemo v trenutku, kaj so politični voditelji sklenili, pa zdi se nam v tem slučaju kompromis umesten. Nemškimi nacijonalcem bi se na ta način iztrgala dva mandata!

Umetnost in književnost

Knjige Slovenske Maticе za l. 1908.

Kamniške ali Savinjske Alpe, njih zgradba in njih lice. Poljuden geološki in krajinski opis. II. zvezek. Spisal Ferdinand Seidl. Ljubljana 1908. — Za prvi zvezek te knjige je pozdravil z veseljem in zadovoljnostjo vsak, ki mu je pri srcu napredek našega slovtva. Takisto nam ugaja drugi zvezek v vseh ozihi: lep tisk, konec knjige 43 kranjskih podob, velik geološki zemljevid v barvah, rastjepisni in ledenodobni zemljevid ter 12 raznih načrtov in prerezov. Velike važnosti so zlasti pridejane pokrajinske slike, katerih nabiranje je prizadejalo pisatelju pač mnogo navora. Vsaka teh slik pomeni strokovno presojo dotične pokrajine in prirodne prikazni; in za marsikatero sliko je bila pogoj prava planinska tura, včasih, ob vremenskih neprilikah celo več tur. Knjiga vabi torej s svojo lično zunanostjo, nič manj pa ne mika z zanimivo, občinstvu povsem novo snovjo — geologijo — in kliče v planine k prvemu vrtcu prirodnih užikov. Prav v zadnjem oziru je njena cena za planinstvo neizmerna. Kdor v njej prebere le nekaj poglavij, ta se bo oprostil za vse čase tistega vsakdanjega planinstva, ki ima za svoj glavni namen, da uniči vrh gora toliko in toliko klobas, izruje nekaj planink, si očje kože in potem pol leta renomira. Taka knjiga daje naši ljubezni do gora vsebino in plodovitost. Gore pred nami kar ožive. Odpirajo se nam milijonoletja in tudi mi črvički dobimo v njih odkazan svoj prostorček. Dostaj smo hodili uživati v gore le «razgled». Kaj je to, razgled? Mrtva skupina večje množice geografskih predmetov; sedaj lahko uživamo razgled in vpogled, zunanjo obliko in notranje osrčje. In prav to naj bi bil poglavitni plod knjige: ljudi zvabiti v gore, izbiti jim predsodke, da hodijo v gore le tisti, ki iščejo nevarnosti. Ljubitelj prirode najde v gorah to, kar ga more mikati: mnogoličnost. Torej — s planinsko palico v roki in z znanjem te knjige v glavi — bajd pod goro in na gore!

A. Rapé: **Mladini**. I. zvezek z 8 slikami. Izdalo in založilo društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. Cena 1 K, s poštnino 1 K 16 v. Priporočamo.

Svoji k svojim!

Prodaj več tisoč komadov

strešne opeke

iz samega portland cementa zase izdelanega. Sprejemam naročila za vse vrste **betonskih izdelkov** n. pr. stopnice, bangarje, korita za živino in za vodnjake, okvirje za nagrobne krste i. t. d. Izdelujem tudi žične ograje s cementnimi stojali ali verejami. 9 20

Ivan Waland, posestnik
Hlebec pri Lescah, Gorenjsko.
Večkrat premirano!

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, večna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Špecialiteta: 76 52-4

valjični zastori (Rollbalken).

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov
ateljé za ortop. aparate in bandaže

Ljubljana, Prešernove ul. 5

priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižerjev, irigatorjev, aparatov za mrzle in inhalacija s paro, sterilizirane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljše kvaliteta gumi-jevih stvari in gumijevih posteljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od- 3 52-52 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični poniklovani zavod s obratom na motor.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Novica.

Singerjev

„66“

najnovejši in
najpopolnejši
šivalni stroj
20. stoletja.

Singer Co.,

delniška družba
šivalnih strojev

v Kranju

nasproti c. kr. pošte št. 53.

Novica.

Izvirni
Singerjevi
šivalni stroji
se kupujejo
samo v naših
prodajalnah.

Iščejo se

905-2

zmožni potniki

za prodajo gospodarskih strojev. Le res zaupanja vredne osebe naj pošljejo svoje naslove pod »P. M. Nr. 3697« na Rudolf Mosse, Dunaj I., Seilerstätt 2.

V Newyork

Canado

Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!!

12 52-32

Samo 6 dni

voziijo francoski brzoparniki **La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v Newyork. — Najkrajša črta.

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne »pri Figovcu«.

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

L. Jandl

Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh tovarnih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko vaše tovarne listine letošnjega leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije. 14 52-19

Zlate svetilnje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično

zobočistilno

sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj

O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Št. 366.

Razglas.

C. kr. deželna vlada v Ljubljani je ugodila prošnji mestne občine kranjske za preložitve tukajšnjih letnih semnjev, ki bodo, počenši z letom 1909

84 3-3

vsak prvi ponedeljek maja, septembra, oktobra, novembra in decembra.

Ako pade te dni kak praznik, ali v mesecu novembru vseh vernih duš dan, se vrši letni semenj prihodnji ponedeljek.

Vsled te prenarredbe odpadejo dosedanji letni semnji v Kranju in sicer 25. aprila (sv. Marka), dne 1. avgusta (Kocijanov sejm), dne 21. septembra (sv. Matevž), dne 18. oktobra (sv. Lukež) in dne 11. novembra (sv. Martin).

MESTNO ŽUPANSTVO V KRANJU

dne 1. marca 1909.

Loterijska srečka dne 20. marca t. l.
Gradec 66 65 78 83 90

Svoji k svojim! 20 52-50

Staroznana narodna trdka:

Anton Iv. Pečenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov po ceni 30-50 vin. liter; potem s plzenjskim pivom »prazdroj« iz sloveče češke »Mešćanske pivovarne«, in izbornim protivin- skim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovoem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko goriška postaja.

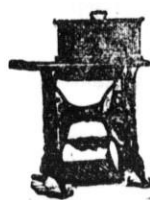
Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-12

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Zobotehnični atelje

Oton Seydl

v Roosovi hiši nad prodajalno
v Kranju.

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nabna plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAYNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ- NOVEJŠIH METODAH. 78 52-11

Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Frano Omerca v Kranju prodaja dobro in po ceni železno in žepno cerijsko blago, vilite kotle Maria Zell, orodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, sveže seme, travnato, praženo kavo, detelje, lucerne in domače.

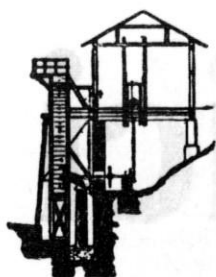
Zobozdravniški obotehniški :: atelje dr. Edvard Globočnik

v Kranju 1 52-29
je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

G. Tönnies

v Ljubljani 52-2
89

tovarna za stroje, železo in kovinolična priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Ceneno češko - posteljno perje!

5 kg novega, oskubenega K 9-60, boljše K 12-—, belo, mehko, oskubljeno, K 18-— do 24-—, snežnobelo, oskubljeno, K 30-— do K 36-—. Pošilja franko po povzetju. Zamenja in vzame 68 se nazaj, če se povrnejo poštni stroški. 6-5
Benedikt Sachsel, Lobes 371 pri Plznu, (Češko).

Steckenpferd lilijino mlečno milo

58 42-7

Najmilejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::
Dobiva se povsod.

Otroške vozičke

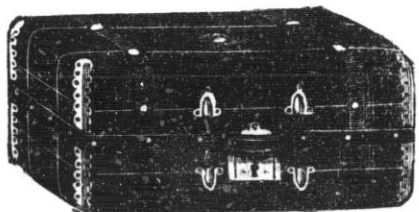
od navadne do najfinejše vrste vedno v zalogi po zelo nizki ceni priporoča

J. Kocmut

trgovina z galanterijo in drobninami
v Kranju 83 4

ter vse v to stroko spadajoče predmete, kakor tudi

potovalne
in ročne
kovčke.

Dalje priporočam cenj. damam različne predtiskarije na platno za ročna dela, Juta, Oogress, platna v različnih barvah ter svilo in svilnat garn.

Cene nizke! Blago solidno! Postrežba točna!

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana v stari Souvanovi hiši na Mesnem trgu št. 22.

80 43-4

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici
priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 86 52-8

Veletrgovina galanterijskega, norimberškega, modnega in drobnega blaga ::

Anton Adamič, Kranj, Glavni trg

priporoča

4 13-12

za spomlad svojo dobro sortirano zalogo ravno došlih predpasnikov, modernih ženskih pasov, najpripravnějšíh modrcov, fine vlasne garniture, kravate, srajce, ovratnike, prsnike, zapestnice, nogavice in sploh vse v to svrhu spadajoče potrebščine.

Glavna tovarniška zaloga otročjih vožičkov, potovalnih kovčegov (za Ameriko), košaric in najnovejših tržnih tašk.

OPOMBA. Radi velikih nakupov raznega blaga so cere znatno nizke in brez konkurence.

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Slovenci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA!

Zaloga vsakovrstnega ● lesenega, železnega ● in poblazljenega pohištva Puc & Comp.

v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

5 52-37

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznano izborna blago.

Ne zamenjujte nemške „Kranjske hranilnice“ v Ljubljani s slovensko „Mestno hranilnico“ v Kranji!

Pred kratkim iz Ljubljane po vaseh razposlane knjižice (bukvice) pod imenom „Kranjska hranilnica“ imajo v mislih le nemško „Kranjsko hranilnico v Ljubljani“, to je „staro šparkaso“ v Ljubljani, ne pa

slovensko „Mestno hranilnico“ v Kranji.

Najbolj varno naložen denar je v slovenski

Mestni hranilnici v Kranji.

Za varnost
denarja je porok lastni rezervni zaklad

ki iznaša sedaj :: nad 212.000 kron ==

in pa **mestna občina kranjska z vsem svojim premoženjem**
ter z vso svojo davčno močjo.

V to hranilnico vlagajo tudi šodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar, kar dokazuje, da je pri tej hranilnici naložen denar

88 8—8

popolnoma varno naložen.

**Tudi če bo vojska, ni se treba bati vla-
gateljem prav nikake izgube.**

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih hranilnic ter posojilnic kot hranilne vloge, pri tem se pa na obrestih nič ne izgubi.

**„Mestna hranilnica v Kranji“ ima svojo
pisarno v Kranji, na rotovžu.**